

Krystyna Rosińska

Ochrona zabytków techniki - spotkanie informacyjno-szkoleniowe w Radziejowicach

Ochrona Zabytków 32/2 (125), 149-150

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dnia 13 sierpnia 1978 r. odkryto i wstępnie zidentyfikowano na skałach w Markowych Kulach, znajdujących się nad miastem Prilep w Macedonii, najstarsze z dotychczas znanych malowideł na Półwyspie Bałkańskim. Odkrycia tego dokonała Jugosłowiańsko-Polska Misja Archeologiczno-Konserwatorska pracująca od dwóch lat pod naukowym kierownictwem dyr. Boško Babiča z Muzeum Narodowego w Prilepie oraz dra inż. Tadeusza Polaka z PP Pracowni Konserwacji Zabytków w Warszawie. Odkryte malowidła przedstawiają między innymi: rycerzy na koniach i mułach z oszczepami, scenę polowania na jelenia, stada domowych zwierząt, ptaki i symbole słońca. W wyniku badań historyczno-archeologicznych ustalono, że powstanie malowideł datować można na okres wczesnego żelaza.

Odkrycie malowideł w Markowych Kulach rozszerzy dotychczasowe wyniki badań prowadzonych przez Jugosłowiańsko-Polską Misję, która w okresie ostatnich dwóch lat znalazła w Markowych Kulach między innymi ślady osady z okresu wczesnego żelaza. Podobne malowidła naskalne, występujące nader rzadko na Bałkanach, znajdują się jedynie w Tren na terytorium Albanii, w odległości około 100 km od Prilepu.

Przewiduje się wykonanie kopii malarstwa i przekazanie jej stronie polskiej. Na miejscu odkrycia wykonano wstępne zabezpieczenia oraz przystąpiono do prac nad projektem ekspozycji.

Tadeusz Polak

Markowe Kule, fragment odkrytych malowideł naskalnych

OCHRONA ZABYTEKÓW TECHNIKI

— SPOTKANIE INFORMACYJNO-SZKOLENIOWE W RADZIEJOWICACH

W dniach 11—12 września 1978 r. w Domu Pracy Twórczej Ministerstwa Kultury i Sztuki w Radziejowicach odbyło się spotkanie informacyjno-szkoleniowe na temat ochrony zabytków techniki, zorganizowane dla przedstawicieli oddziałów wojewódzkich Naczelnej Organizacji Technicznej, którym powierzono prowadzenie spraw związanych z ochroną zabytków techniki na terenie swoich województw i nawiązanie współpracy w tym zakresie z urzędami wojewódzkich konserwatorów zabytków.

Spotkanie, przygotowane przez Muzeum Techniki NOT oraz Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków, zainaugurowało działalność ośrodka metodyczno-instruktażowego, który — zgodnie z uchwałą Rady Ministrów nr 180 z dnia 20.VIII.1976 r. i późniejszym porozumieniem MKiS z NOT w sprawie współpracy w zakresie ochrony zabytków techniki i rozwoju muzealnictwa technicznego z dnia 14.II.1978 r. — ma kształcić kadry dla muzealnictwa technicznego i ochrony zabytków techniki. W tej dziedzinie bowiem szczególnie mocno odczuwa się brak

odpowiednich specjalistów — historyków techniki, konserwatorów, muzeologów i ludzi umiających łączyć technikę z zagadnieniami humanistycznymi.

Ośrodek ma mieć charakter placówki naukowej, funkcjonującej przy Muzeum Techniki NOT i pracującej dla potrzeb służby konserwatorskiej, oddziałów wojewódzkich NOT, stowarzyszeń naukowo-technicznych zajmujących się sprawami ochrony zabytków techniki, a także ma służyć pomocą wszystkim innym zainteresowanym osobom i instytucjom. Wprawdzie władze NOT formalnie jeszcze nie powołały tej placówki, ale Muzeum Techniki NOT zapoczątkowało już jej działalność wspomnianym kursem szkoleniowym, który ma stanowić jedną z form przyszłej pracy ośrodka.

W konferencji szkoleniowej w Radziejowicach wzięło udział ponad 30 osób, w tym 15 przedstawicieli oddziałów wojewódzkich NOT z województw: białostockiego, gdańskiego, kaliskiego, leszczyńskiego, lubelskiego, łódzkiego, piłskiego, piotrkowskiego, poznańskiego, rzeszowskiego, sied-

leckiego, szczecińskiego, wałbrzyskiego, zamojskiego, przedstawiciele stowarzyszeń naukowo-technicznych NOT górnictwa i hutnictwa (z siedzibami w Katowicach), przemysłu naftowego (z siedzibami w Krakowie), geodezji, melioracji i przemysłu materiałów budowlanych (z siedzibami w Warszawie).

Wszyscy uczestnicy otrzymali materiały szkoleniowe, zawierające referaty, które zostały wygłoszone na konferencji. Tematy tych referatów były następujące:

Jerzy Jasiuk (dyrektor Muzeum Techniki NOT), *Ogólne problemy ochrony zabytków techniki*;

Jan Pruszyński (Instytut Państwa i Prawa PAN), *Aspekty prawne ochrony zabytków techniki*;

Krystyna Rosińska (Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków), *Informacja o państwowej służbie konserwatorskiej*;

Jan Pazdur (Instytut Historii Kultury Materialnej PAN), *Problemy kultury technicznej*;

Danuta Trynkowska (Muzeum Techniki NOT), *Dokumentacja zabytków techniki*;

Andrzej Michałowski (wicedyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie), *Zabytki techniki jako dobra kultury*; Wojciech Kalinowski (dyrektor Ośrodka Dokumentacji Zabytków), *Zabytki architektury przemysłowej*. Na zakończenie konferencji odbyła się dyskusja, w której postulowano uzupełnienie materiałów szkoleniowych biblio-

grafią tematu, aktami prawnymi związanymi z ochroną zabytków techniki, informacją o istniejących muzeach technicznych. Mówiono również o potrzebie popularyzacji ochrony zabytków techniki w społeczeństwie, m. in. poprzez publikacje, jak np. w wydanym przez Ośrodek Dokumentacji Zabytków informatorze popularnonaukowym „Spotkania z zabytkami” itp.

W roku 1979 przewiduje się zorganizowanie następnych tego typu konferencji szkoleniowych dla pozostałych przedstawicieli oddziałów wojewódzkich NOT, stowarzyszeń naukowo-technicznych oraz dla pracowników urzędów wojewódzkich konserwatorów zabytków, zajmujących się sprawami ochrony zabytków techniki.

Krystyna Rosińska

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA KONSERWATORSKA NA TEMAT OCHRONY ZABYTKÓW TECHNIKI

W dniach 4–6 października 1978 r. w Bielsku-Białej odbyła się ogólnopolska konferencja konserwatorska poświęcona ochronie zabytków techniki. Organizatorem konferencji było Ministerstwo Kultury i Sztuki przy współudziale Naczelnej Organizacji Technicznej oraz Urzędu Wojewódzkiego i Rady Oddziału Wojewódzkiego Naczelnej Organizacji Technicznej w Bielsku-Białej.

W spotkaniu wzięło udział około 120 uczestników, głównie wojewódzcy konserwatorzy zabytków i przedstawiciele urzędów konserwatorskich z terenu całego kraju, przewodniczący i sekretarze stowarzyszeń naukowo-technicznych i rad oddziałów wojewódzkich Naczelnej Organizacji Technicznej oraz przedstawiciele wyższych uczelni technicznych, instytutów i Muzeum Techniki NOT. Ponadto w konferencji uczestniczyli przedstawiciele zjednoczeń i zakładów pracy oraz nieliczni społeczni opiekunowie zabytków techniki — przedstawiciele oddziałów PTTK z województwa bielskiego.

Obrodom kolejno przewodniczyli: generalny konserwator zabytków — prof. dr Wiktor Zin, wicedyrektor Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków — dr hab. Krzysztof Pawłowski oraz prof. dr Jan Pazdur. Uroczystego otwarcia konferencji dokonał wicewojewoda bielski Antoni Urbaniec. Po czym generalny konserwator zabytków — prof. dr Wiktor Zin wygłosił przemówienie wstępne i wręczył zasłużonym działaczom na polu ochrony zabytków techniki złote i srebrne odznaki „Za Opiekę nad Zabytkami”.

W pierwszym dniu obrad wygłoszone zostały następujące referaty i komunikaty: Janina Sypniewska, *Współpraca ogniwna NOT z państwową służbą konserwatorską*; Krystyna Rosińska, *Współpraca międzyresortowa jako warunek skutecznej ochrony zabytków techniki*; Wojciech Kalinowski, *Problemy ewidencji i dokumentacji zabytków techniki*; Mieczysław Gajda, *Działanie przemysłu i stowarzyszeń branżowych NOT na rzecz udokumentowania tradycji ochrony zabytków techniki*; Jan Pazdur, *Prezentacja trendów w dziedzinie ochrony zabytków techniki w niektórych krajach europejskich*; Jerzy Jasiuk, *Ochrona zabytków techniki — motywacja i kierunki działania*; Adam Kudła, *Dotychczasowe działania i potrzeby w zakresie ochrony zabytków techniki w woj. katowickim na bazie współpracy międzyresortowej*; Wojciech Walczak, *Zabytki budownictwa przemysłowego w Łodzi oraz problemy ich ochrony konserwatorskiej*; Barbara Gołąb, *Problemy ochrony zabytków techniki w woj. częstochowskim*; Janusz Prusiewicz, *Komunikat o zabytkach techniki w woj. opolskim*; Karol Gruszczyk, *Stan ochrony zabytków techniki w woj. bielskim*; Stanisław Oczo, *Komunikat w sprawie przygotowań i powołania Muzeum Techniki Włókiennictwa w Bielsku-Białej*.

W drugim dniu konferencji odbył się objazd zabytkoznawczy na dwóch trasach. Pierwsza trasa obejmowała zwiedzanie

Zakładów Przemysłu Lniarskiego „Lenko” w Bielsku-Białej, FSM-Zakładu w Wapienicy, FSM-Zakładu w Ustroniu „Kuznia-Ustroń”, Browaru w Cieszynie oraz Izby Tradycji i Perspektyw w ZDK „Kuznik” w Ustroniu, obrazującej historię rozwoju hutnictwa na Śląsku Cieszyńskim. Szczególnym zainteresowaniem cieszyła się tradycyjna „linia technologiczna” produkcji kos w wapienickim zakładzie FSM oraz architektura i wystrój wnętrza starej (z 1845 r.) słodowni i warzelnii browaru w Cieszynie. Objazd na drugiej trasie: Bielsko-Andrychów-Żywiec, odbył się pod kątem poznania zabytkowych obiektów techniki przemysłu włókienniczego oraz piwowarskiego. Zakłady Przemysłu Włókienniczego „Welux” w Bielsku-Białej umożliwiły zwiedzającym obejrzenie Izby Tradycji Włókiennictwa, gdzie zgromadzone zostały stare, unikatowe już urządzenia zakładu. W Zakładach Przemysłu Bawełnianego „Andropol” w Andrychowie zwiedzili uczestnicy konferencji starą przędzalnię i tkalnię, a w Żywcu — powstały w 1856 r. browar i starą warzelnię. Ponadto uczestnicy objazdu na tej trasie zobaczyli budującą się obecnie elektrownię „Porąbka-Żar”.

W trzecim dniu konferencji mgr Andrzej Michałowski wygłosił referat na temat *Dzieła sztuki a zabytek techniki*.

W pierwszym i trzecim dniu obrad po części referatowej odbyła się dyskusja na temat problemów ochrony zabytków techniki.

Stefania Znamirska
Karol Gruszczyk

KONSERWACJA I SPOSOBY UŻYTKOWANIA OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH — SEMINARIUM POLSKO-FRANCUSKIE

Spotkania specjalistów polskich i francuskich stanowią jedną z form współpracy Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków MKiŚ z Caisse Nationale des Monuments Historiques we Francji (Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków). Umowa wstępna w tym zakresie zawarta została w 1974 r. pomiędzy generalnym konserwatorem zabytków a nieżyjącym już dziś dyrektorem Caisse Nationale — Janem Salusse.

Pierwsza wymiana specjalistów odbyła się w latach 1975 (w Polsce) i 1976 (we Francji). Współpraca ta, przerwana nagłą śmiercią dyrektora J. Salusse, podjęta została w 1978 r. przez dyrektora G. Bady.

W dniach od 8 do 14 października 1978 r. odbyło się w Polsce seminarium polsko-francuskie na temat konserwacji i sposobów użytkowania obiektów zabytkowych.

W skład przybyłej na seminarium 7-osobowej delegacji francuskiej weszli architekci-konserwatorzy zabytków oraz przedstawiciele Caisse Nationale; przewodniczył delegacji prezes Francuskiego Komitetu ICOMOS — Yves Boiret.

Organizacją seminarium zajmował się z ramienia Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków dr hab. Krzysztof Pawłowski